

Motion

1983/84:366

Knut Wachtmeister

Lagstiftning om negativ föreningsrätt

Inom LO-förbunden tillämpas principen att vägra medlem utträde ur ett fackförbund så länge vederbörande är verksam inom förbundets rekryteringsområde. Uppenbarligen stöder man sig här på LO:s normalstadgar där det i kommentarerna till dessa heter: "Fackföreningsrörelsens principiella inställning till utträdesrätt ur ett fackförbund är att sådan rätt saknas."

Detta kan med fog tolkas så att den som en gång blivit medlem riskerar att därefter bli livegen inom sitt förbund. Hur det stadgevägen rent praktiskt kan gå till att stoppa en medlems utträdesansökan framgår av följande exempel.

I ett aktuellt fall begärde tre kommunalarbetare att få utträda ur sitt fack. Enligt Kommunalarbetsareförbundets stadgar kan förbundsstyrelsen bevilja utträde. Ett avslagsbeslut kan överklagas hos överstyrelsen, och nästa och sista instans är ett prövningsförfarande av skiljemän. Enligt fackets stadgar skall dessa vara fem till antalet, två utsedda av vardera parten varefter de sålunda valda tillsammans utser den femte. Kan man inte komma överens om den femte skall denne utses av LO!

Det kan väl knappast kallas demokrati att en representant för LO, ett LO som uttalat att utträdesrätt saknas, skall vara den som i sista hand enväldigt beslutar i en skiljedom. Naturligt hade i så fall varit att den femte hade utsetts av tingsrätten.

De tre ovan omtalade kommunalarbetarna som nekades utträde gick direkt till tingsrätten med begäran att rätten skulle fastställa att de tre inte längre var medlemmar i Kommunal. Såväl tingsrätten som en majoritet inom hovrätten ansåg det vara en stadgefråga och vägrade att ta upp målet.

Högsta domstolen undanröjde emellertid domstolarnas beslut och återförvisade målet för behandling i tingsrätten. Den ganska självklara motiveringen var att stadgarnas bestämmelser om skiljemannaförfarandet ingav betänkligheter när det gällde enskilds rättssäkerhet.

Självfallet är det ovärdigt en rättsstat att rättskränkande stadgar skall kunna hindra en fackföreningsmedlem från att kunna lämna sitt förbund. Det kan synas finnas en möjlighet för den enskilde att straffa sig ut genom att vägra att betala fackföreningsavgiften. Förutom att ett sådant förfarande är djupt genant för vederbörande fackförbund är det ingen säker utväg då det kan finnas avtal om att arbetsgivaren skall dra av avgiften på medlemmens lön.

Då man hittills från LO-sidan inte varit benägen att ändra sina stadgar i liberaliserande riktning förefaller enda möjligheten vara att lagstifta om negativ föreningsrätt, dvs. lagstadgad rätt för envar medlem att kunna lämna sin förening. Enligt min uppfattning bör riksdagen hos regeringen begära förslag till en sådan lagstiftning.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning om negativ föreningsrätt.

Stockholm den 11 januari 1984

KNUT WACHTMEISTER (m)